

استادانه

محتوای خوب از ما، نمره خوب برای شما

خلاصه آیین زندگی (اخلاق کاربردی) ویژه علوم پزشکی

دکتر امیر احمد شجاعی

دوست عزیزم، خریدار محترم و خواننده گرامی

از اینکه این فایل رو خریداری کردی و داری ازش استفاده میکنی متشکرم، اما اگه بدون اینکه فایل رو خریداری کنی داری ازش استفاده میکنی اینو بدون که استادانه برای این فایل خیلی زحمت کشیده و اونو به صورت اختصاصی تولید کرده نه مثل خیلی از سایتها از دیگران کپی کنه برای همین اصلاً راضی نیست ازش استفاده کنی!

اگه دوست داری ازش استفاده کنی همین الان به سایت استادانه به آدرس زیر برو و مبلغش رو پرداخت کن و با خیال راحت ازش استفاده کن، کافیه اسم فایل رو داخل سایت سرچ کنی و اونو بخری

www.OSTADANEH.com

توجه توجه

- فصل اول: کلیات ۲
- فصل دوم: کلیات اخلاق پزشکی ۷
- فصل سوم: پزشک و اخلاق فردی ۱۲
- فصل چهارم: پزشک و اخلاق اجتماعی ۱۹
- فصل پنجم: رابطه اخلاقی پزشک و بیمار ۲۶
- فصل ششم: برخی مسائل اخلاق پزشکی (۱) ۴۲
- فصل هفتم: برخی مسائل اخلاق پزشکی (۲) ۶۱

فصل اول: کلیات

هدف از اخلاق:

- هدف از اخلاق، تزکیه خود و دیگران است. این هدف هم فردی است و هم اجتماعی
راه های محقق شدن این هدف:
۱. اخلاقی شدن افراد جامعه
 ۲. تسری معنای اخلاق به همه تعاملات انسان اعم از تعاملات او با خود، خدا، طبیعت
- هدف نهایی علم اخلاق: کمک کردن به انسان در جهت نیل به منش های پسندیده و پیراستن از صفات ناپسند. (راه نائل شدن به کمال)
- آیات قرآن در رابطه با اهمیت تربیت اخلاقی:
- و نفس و ما سواها* فאלهمها فجورها و تقواها* قد افلح من زکاهها* و قد خاب من دساها
- پیام آیه: رشد و تعالی انسان در گرو تزکیه جان از همه پلیدی های اعتقادی و اخلاقی است.
- از بزرگترین اهداف انبیا: هدایت اخلاقی مردم
- از جمله سمت های پیامبر از نظر قرآن: تزکیه بشر
- اخلاق از نظر حضرت علی: ۱. راهنمای نجات و موفقیت ۲. وسیله ارتباط میان خدا و بندگان

مفهوم شناسی اخلاق:

- اولین گام در شناخت هر پدیده: تعریف و بیان تصورات دقیق از هر واژه با پدیده یا فعالیت.
- نکته: ارائه تعریف درست موجب شکل گیری صحیح تصورات خواهد شد.

تعاریف و کاربرد های اصطلاحی اخلاق:

۱. اخلاق جمع خلق است و بر این اساس به معنای خلق و خوی، خصلت های رفتاری، سرشت، طبیعت و مزاج به کار می رود.
 ۲. معنای دیگر اخلاق، رفتار فضیلت آمیز یا خلق نیکو و پسندیده در برابر رفتار رزیت آمیز، به معنای خلق نیکو کاربرد خاص دارد.
 ۳. اخلاق به معنای دانش نیک و بدخوی ها است، یعنی دانشی که از خوبی و بدی رفتار بحث میکند. در این تعبیر واژه اخلاق کوتاه شده ی واژه علم اخلاق است.
- ملکه انگاری اخلاق: اخلاق ملکه ای در نفس انسان است که منشا رفتار می شود.
- الگوی رفتاری: طبق این الگو اخلاق را رفتار پایدار معنا می کنند.

۱. ملکه انگاری اخلاق:

تعریف خواجه نصیرالدین طوسی: اخلاق در این تعریف مقتضی صدور فعلی بود بدون این که به فکر یا روایتی احتیاج داشته باشد. در کیفیات نفسانی هر چه که زودگذر باشد را حال و هر چه که دیر گذر باشد را ملکه می گویند.

۲. الگوی رفتاری دانستن اخلاق:

تعریف اخلاق به الگوی رفتاری تحلیلی جدید از مفهوم اخلاق است. تعریف اخلاق براساس این تحلیل: اخلاق الگوی رفتار ارتباطی درون شخصی و برون شخصی مبتنی بر رعایت حقوق طرف ارتباط است. موضوع اخلاق رفتار انسان است اما هر رفتاری اخلاقی نیست. منظور از رفتار: رفتار پایدار که از آن الگوی رفتاری تعبیر می شود. منظور از اخلاقی بودن رفتار: مبتنی بودن آن بر حقوق دیگران که به اخلاق حداقلی اشاره دارد. وجه اشتراک تعریف اخلاق قدیمی و جدید:

۱. اخلاقیات جز افعال اختیاری است

۲. لازمه اخلاقی بودن رفتار پایدار بودن آن است.

تفاوت تعریف اخلاق قدیمی و جدید:

۱. قدما اخلاق را مربوط به صفات درونی و نفسانی می دانند در حالی که دانشمندان امروزی اخلاق را از صفات درون به رفتار تعاملی و خصوصیات بیرونی می کشانند.

۲. قدما ملاک تقسیم بندی رفتارها اخلاقی به خوب و بد و ترازوی سنجش نیکی رفتار و زشتی آن را پسندیده بودن از نظر شرع و عقل می شمردند حال آنکه مبنای تحلیل جدید ملاک تمایز رفتار خوب و بد، حقوق فرد طرف ارتباط است که حقوق طبیعی وی را در بر می گیرد نه حقوق وضعی و قراردادی.

علم اخلاق

یک. موضوع علم اخلاق:

موضوع علم اخلاق به گفته قدما: ملکات و حالات پایدار نفس موضوع علم اخلاق به گفته دانشمندان امروزی: همه رفتار و اعمال اختیاری انسان نکته: انسان اخلاقی نه تنها نیازمند صفات و ملکات اخلاقی است بلکه می باید از امامی رفتار و اعمال اختیاری خود مراقبت کند.

دو. منابع اخلاق:

مفهوم فعل اخلاق: فعل اخلاقی آن است که ارادی و در حد توان انسان بوده و از دیگر سو گزاره آن گزاره ای ارزشی باشد.

منابع اخلاق:

۱. شرع

۲. وجدان

۳. عقل

۴. عرف

نظریه هاب اخلاقی:

۱. سودگرایی

۲. وظیفه گرایی

۳. فضیلت گرایی

۴. اصل گرایی

سه شاخه های علم اخلاق:

۱. اخلاق توصیفی: توصیف اخلاقی قوم یا گروه یا افرادی خاص

۲. اخلاق تحلیلی (فرااخلاق): پرداختن به ریشه های فلسفی اخلاق و اشاره به نظریه های اخلاقی و چیستی مفاهیم و معانی اخلاقی.

۳. اخلاق هنجاری: بررسی انواع امور خوب و بد و نحوه تعیین اعمال صواب و خطا.

۱. اخلاق هنجاری:

این اخلاق درباره کارهای اخلاقی سخن میگوید و در پی تبیین نظامی از قواعد و اصول حاکم بر افعال اخلاقی است.

بخش های اخلاق هنجاری:

۱. بخش نخست: سخن گفتن از معیار های کلی اخلاقی، خوب ها و بدهای کلی، کار درست، رابطه خوبی و درستی و معیار خوبی و بدی کارها.

۲. بخش دوم: سخن گفتن درباره خوبی و بدی، درستی و نادرستی و اخلاقی یا غیر اخلاقی بودن افعال خاص. علت تقدم بخش نخست بر بخش دوم: زیرا مبادی تصدیقی آن را فراهم می سازد.

نظریه ها فکری و فلسفی در اخلاق هنجاری:

۱. نظریه وظیفه گرایانه: ویژگی های خود عمل، جدای از میزان خیری که در پی می آورد آن عمل را صواب و لازم میگرداند.

۲. نظریه غایت گرایانه: تنها ویژگی موثر در صواب و ناصواب بودن عمل را میزان خیری می داند که در غایت کار حاصل خواهد شد.

نظریات وظیفه گرایانه: (۱) عمل نگر (۲) قاعده نگر

نظریات غایت نگرانه: (۱) دیگر گروهی (۲) خود گروهی (۳) سود گروهی

نکته: برخی معتقد اند مکتب اسلام غایت گرا است.

انسان به عنوان موجودی مختار و آگاه در افعال خود غایت داشته و هرکاری را به هدفی و برای برآوردن غرضی انجام می دهد. غایت نهایی و مطلوب بالذات انسان در کارهای اخلاقی است. برداشتن هرگام به سوی خدا غایتی است برای مراحل قبلی. یعنی لازم نیست اهداف دوردست را مد نظر قرار دهیم زیرا تک تک اعمالی که انجام می دهیم به غایتی رسیده و کمالی بیشتر یافته ایم.

آیات قرآن درباره غایت گرایانه بودن اخلاق:

اتقوا لعلکم تفلحون

پیام آیه: دیدگاه اخلاق اسلامی دیدگاهی غایت انگارانه است.

۲. اخلاق کاربردی:

تعاریف:

۱. شاخه ای از اخلاق هنجاری یا دستوری است که خوب و بد، باید و نباید، درست و خطا و وظیفه را در حوزه خاص از زندگی انسان ها مورد بررسی قرار می دهد.

۲. خشی از اخلاق است که به مباحث و معضلات عملی به گونه ای خاص و مستقیم توجه می کند.

۳. دانش بررسی مسائل و مباحث اخلاقی در موقعیت عینی است. (از همین منظر با اخلاق های نظری متفاوت است)

تفاوت اخلاق نظری و اخلاق کاربردی: در دانش اخلاقی یا اخلاق نظری از نیکی و بدی رفتار، مسئولیت های اخلاقی افراد و فضایل و رذایل بحث می شود اما در اخلاق کاربردی غرض رفتاری است که در موقعیت هایی خاص انجام گردد.

مباحث مورد بحث به صورت عام در اخلاق نظری:

۱. رازداری

۲. نیکوکاری

۳. عدم اضرار

۴. حسد

۵. پر خاشگری

۶. امانت داری

۳. اخلاق حرفه ای

شاخه ای اخلاق کاربردی است که به مباحث اخلاقی در حرفه می پردازد
انتظارات از اخلاق حرفه ای:

۱. بیان نظام مند مسئولیت های اخلاقی در حرفه

۲. تشخیص دقیق و حل اثر بخش مسائل اخلاقی در حرفه.

رهیافت های اخلاق حرفه ای:

۱. رهیافت سنتی: تنها به مسئولیت اخلاقی افراد در حرفه توجه می گردد .

۲. رهیافت جدید: نگاهی استراتژیک و همه جانبه به اخلاق.

ساده ترین انگاره اخلاق حرفه ای: بیان مسئولیت های اخلاقی حرفه که همه ابعاد حرفه را در بر می گیرد. به بیان دیگر مسئولیت های اخلاقی حرفه مندان و سازمان یا نهاد مرتبط با آن حرفه و محیط داخل و خارج آن سازمان یا نهاد همه مورد نظر حرفه ای هستند بی آنکه از مسئولیت های اخلاقی هیچ یک غفلت شود.

موضع های مسئولیت نسبت به یکدیگر:

۱. موضع شخص یا سازمان مسئول

۲. موضعی که مسئول درباره مسئولیت دارد

۳. موضوعات مورد مسئولیت

گونه های مسئولیت پذیری:

۱. مسئولیت اخلاقی در زندگ شخصی: شامل وظایف اخلاقی فرد در قبال حقوق خود و دیگران.

۲. مسئولیت اخلاقی فرد در زندگی شغلی: محیط شغلی مناسبات جدیدی را میان می آورد.

نکته: اخلاق حرفه ای و اخلاق سازمانی در هم تنیده می شوند و مبان یکسانی را دنبال می کنند.
اخلاق سازمانی: مسئولیت پذیری سازمان در قبال حقوق همه اعضای محیط داخل و خارج.
نکته: اخلاق حرفه ای مفهوماً اخلاق در زندگی فردی و شغلی و سازمانی را در بر میگیرد.
حوزه های اخلاقی که هر شخص با آن ارتباط دارد:

۱. اخلاق در زندگی شخصی

۲. اخلاق در زندگی شغلی

۳. اخلاق در زندگی سازمانی

اخلاق پزشکی:

اخلاق پزشکی هم شاخه ای از اخلاق کاربردی و هم نمونه ای از اخلاق حرفه ای است.
اخلاق پزشکی از منظر اخلاق کاربردی: در این منظر به موضوعات پزشکی متمرکز می شویم. مانند سقط جنین، آغاز و پایان حیات، اهدای اعضا، ارتباط با بیمار و غیره. (مثال های بیشتر در کتاب) در واقع به پزشک و پیرا پزشک نگاهی سازمان یافته داریم.
اخلاق پزشکی از منظر اخلاق حرفه ای: اخلاق پزشکی به اخلاق پزشکان فروکاهیده می شود و در آن همه مقولات اخلاق پزشکی به اخلاقیات پزشکان و ارزش ها و ضد ارزش های اخلاقی شخص پزشک محدود می گردد. مثل صداقت، راز داری و غیره (مثال های بیشتر در کتاب)
نتیجه: باید اخلاق پزشکی را شاخه ای از اخلاق حرفه ای دانسته، از رهیافت سیستمیک و سازمانی به آن بنگریم.

نتیجه رهیافت استراتژیک: به پزشک یا پیرا پزشک به عنوان عضوی از محیط و سازمان نگریسته، وظایف او را در قبال حقوق همه عناصر محیط معلوم می نماید و هرکسی چه درون و چه بیرون سازمان می داند که چه وظایف و چه حقوقی نسبت به دیگر عناصر دارد.

نکته: اخلاق پزشکی را می توان دانشی میان رشته ای نیز نامید که از سویی در حرکت با پزشکی و پیراپزشکی است و از سویی در گستره های دانش اخلاق، فقه، فلسفه، روانشناسی، حقوق، اقتصاد و ارتباطات جز آن پای دارد.
تعاریف اخلاق پزشکی:

۱. شاخه ای از علم کاربردی که درست و نادرست را در طب و مراقبت های بهداشتی در مقام عمل بیان می کند.

۲. نگرشی خاص در پزشکی و در حیطه عمل که از طریق شناسایی، تحلیل و حل مشکلات و مسائل اخلاقی به دنبال بهبود کیفیت مراقبت های بالینی است.

۳. دانش منطبق کننده روابط و رفتار صاحبان مشاغل پزشکی با کلیات اخلاق است.

۴. تنظیم رفتار و اجرای اصول حاکم بر رفتار شغلی پزشکان است.